

ТОЗИ ПРОЕКТ Е
СЪФИНАНСИРАН ОТ
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

ДОКЛАД

BG

2016

НА РИБОЛОВ ЗА ПРОТЕИНИ

Как морският риболов ще се отрази на продоволствената сигурност до 2050.
Глобална прогноза

Тази публикация е изготвена с финансовата помощ на Европейския съюз. WWF носи цялата отговорност за съдържанието на тази публикация и по никакъв начин не може да се приема, че тя отразява гледната точка на Европейския съюз.

Издател: WWF Germany; International WWF Centre for Marine Conservation, Hamburg
Дата: Октомври 2016
Автори: Prof. Dr. Martin Quaas, Dr. Julia Hoffmann, Katrin Kamin (all from Kiel University, Resource Economics Working Group), Dr. Linda Kleemann (Kiel Institute for the World Economy, GFA Consulting Group Hamburg); Karoline Schacht (WWF Germany)
Превод: Katrin Kamin, Ann Marie Bohan
Редакция: Karoline Schacht (WWF)
Координация: Karoline Schacht (WWF), Thomas Köberich (WWF)
Контакт: karoline.schacht@wwf.de
Дизайн: Wolfram Egert/Atelier für Graphic Design
Продукция: Maro Ballach (WWF)
Печат:
Хартия:
Авторски права: F. Larrey/WWF | Francovolpato/Fotolia

Съдържание

Благодарности

WWF изказва благодарности на следните хора, които помогнаха изключително много за изготвянето на това изследване с обратна връзка и ценна информация:

Ролф Вилман (бивш експерт по риболова към FAO)

Едуард Х. Алисън (University of Washington, Seattle)

Бирджит Мийд (Agricultural Economist, USA)

Рашид Сумайла (Fishery Economics Research Unit, University of British Columbia, Vancouver)

Марк Прайн и Анели Елерс (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit, GIZ)

Обобщение на доклада Обща информация

Световното население се увеличава и грижата за изхранването му вече оказва силен натиск върху природните ресурси. Един от най-неотложните въпроси за бъдещето се отнася до продоволствената сигурност на девет милиарда души, колкото скоро ще бъдем: как всеки от нас ще има какво да яде? Можем ли да променим риболова и земеделието по такъв начин, че те да ни изхранват, но да ограничим отрицателните им ефекти върху околната среда до абсолютен минимум? Ще бъдем ли в състояние да разрешим справедливо и мирно проблемите с разпределянето на храната?

Според прогнозите нуждите на света от храна ще се удвоят през следващите 35 години. От технологична гледна точка изглежда възможно да произведеме достатъчно храна за до 10 милиарда души (Evans 1998). От гледна точка на калории, фермерите по света произвеждат около една трета повече храна, отколкото е нужна за изхранването на световното население (BMEL 2015). Въпреки това, около един милиард души гладуват всеки ден. Гладът при тях е резултат от проблем с разпределянето и последици от бедността, а не от липсата на храна по света.

Запаси, които липсват в едни райони, се пилеят ненужно в други – в световен мащаб около 30 – 40% от всичката храна по производствената и снабдителната верига се изхвърля (WWF 2015). Възможността да се разшири обработваемата земя за производство на основните храни не изглежда много вероятна. Даже напротив, тази опция е достигнала пределите си или вече ги е преминала в много райони. Много земеделски системи произвеждат огромни реколти от житни култури, ориз, зърнени култури и месо, като в същото време разрушават ресурси като почвата и водата.

Какво да кажем за рибата? Рибата играе изключително важна роля за осигуряване на продоволствената сигурност по света. Тя доставя най-малко 20% от животинския протеин на 3,1 милиарда души, но най-вече тя е важен източник на мастни киселини и микроелементи (Thilstedt et al. 2016; FAO 2016; Béné et al. 2015). В момента рибата доставя 17% от целия протеин, който се консумира по света. Този дял ще расте, защото нарастващият доход на потребителите е съпроводен с увеличено търсене на висококачествени рибни продукти (World Bank 2013). Освен като хранителен източник, рибата също така има огромно социално-икономическо значение – около 500 милиона души в света се препитават с дейности, свързани по някакъв начин с риболовната индустрия (FAO, 2014).

Състоянието на световните рибни запаси обаче е повод за притеснение. От научно оценените рибни запаси 31% се считат за подложени на свръхулов, а други 58% се считат за експлоатирани до краен предел (FAO 2016; Costello et al. 2016). Едно допълнително увеличаване на риболовния натиск може сериозно да застраши здравето на запасите, експлоатирани до краен предел (FAO 2016).

Според WWF дебатите за снабдяването на световното население с висококачествен протеин пренебрегват факта, че и двете системи за производство – моретата и земята – са тясно свързани и що се отнася до капацитет и лимит на природните ресурси, те трябва да бъдат разглеждани като една. Богатата на протеини соя се използва за храна на рибите, докато рибното брашно и масло от своя страна са част от храната за прасета и птици. Очевидно темповете на морски улов не могат повече да се увеличат, те дори са в застой от почти 30 години. В момента търсенето на риба е много по-голямо, отколкото морският улов би могъл да задоволи, и днес вече половината от рибата в света се произвежда или идва от аквакултури. Този дял от хранителната индустрия, който се разрасна неимоверно много през последните 40 години, се нуждае както от морета, така и от земя (вж. каре Аквакултури).

Целта на управлението на риболова е да опазва рибните ресурси и да подsigури тяхното устойчиво и природосъобразно използване в дългосрочен план. Отговорността това да се случи лежи върху хората и организациите, натоварени с изготвяне на политиките за улов. Редица изследователи са убедени, че това управление трябва значително да се подобри, за да се повиши глобалната продоволствена сигурност и да се предотврати надвисналият срив в рибните запаси (Pauly et al. 2005; Worm et al. 2006, 2009; Branch 2008; Branch et al. 2010; Allison et al. 2012; Quaas et al. 2016). Подобни реформи може да се окажат много скъпи в краткосрочен план. Тези мерки обаче в края на краищата ще си струват, ако запасите отново се повишат до едно стабилно ниво (Quaas et al. 2012; Sumaila et al. 2012). Едно последователно и ефективно управление на риболова, което прилага подход, основан на екосистемата, осигурява прилагане на правилата, строго ограничава нелегалния риболов и включва идеята за устойчиво управление във всички рибарства, ще подобри глобалното предлагане на риба. Това е от основно значение за посрещане на постоянно растящото търсене на риба и за поддържането на морското биологично разнообразие и функциите на екосистемата (Worm et al. 2009; Froese and Proelss 2010). В края на краищата, стабилните рибни запаси могат да се срещат само в стабилни и устойчиво поддържани морета и океани.

В това изследване WWF търси отговорите на три въпроса:

- » Какво е максималното количество риба, което можем да добием при устойчиви условия от моретата през 2050 г.?
- » Как ще се измени търсенето на риба на глобално и регионално ниво до 2050 г.?
- » Как ще се отразят тези предвиждания на потреблението на риба? Например – застрашени ли сме от недостиг на рибен протеин?

Аквакултури

Все повече хора ядат все по-големи количества риба. Рибната индустрия развъжда риба, за да посрещне растящото търсене в световен мащаб. Всъщност, ако аквакултурите не бяха се разраснали толкова през последните десетилетия, светът нямаше да може да посрещне търсенето на риба, тъй като световният улов на риба от моретата е в застой през последните около 30 години. При среден годишен ръст от 9% от 1970 г. насам аквакултурите са най-бързо растящият отрасъл на световната хранителна индустрия. FAO – организацията по прехрана и земеделие (ОПЗ) към ООН – е изчислила, че общото производство от аквакултури през 2014 г. е било над 90 милиона тона. Днес повече от половината риба, консумирана в света, идва от развъдници.

Огромният ръст на рибовъдния отрасъл обаче води до проблеми поради няколко причини. Първо, рибовъдството масово се практикува в страни, които имат недостатъчни или никакви законодателни рамки за регулиране на аквакултурите или опазването на околната среда. Освен това аквакултурите водят до значително замърсяване на водите, в случай че химикали, остатъци от храна, изпражнения и лекарства от отворените клетки достигнат реките и моретата.

Храненето на хищни риби в развъдниците изисква предимно див улов, а тревопасните риби разчитат повече на добив от земеделие. Ценни местообитания като мангровите гори са били унищожени за построяване на съоръжения за развъждане на скариди в крайбрежните райони на страни от тропичния и субтропичния пояс. Унищожаването на тези гори оказва огромно въздействие върху крайбрежните екосистеми, опазването на крайбрежието и риболова.

В това изследване се съсредоточаваме върху бъдещето на риболова от моретата. Бъдещето на аквакултурите се разисква в отделно изследване.

Рибата като храна

Уникалната комбинация от висококачествен протеин и важни хранителни елементи прави рибата една изключително ценна храна. Първо, рибата е добър източник на животински белтъчини – 150 грама риба доставят приблизително 50 – 60% от дневната

нужда от протеин на човек. Рибата също така осигурява и мастни киселини, витамини и други изключително необходими елементи като йод и селен, които не се съдържат в същото количество или разнообразие в нито една зърнена култура или вид месо (Beveridge et al. 2013; Kawarazuka and Béné 2011; WOR2 2013). Разнообразието и качеството на храната са важни фактори в борбата срещу глада и недохранването. Бедността е свързана с консумацията на прекалено много основни храни като ориз и житни и зърнени култури и недостатъчен прием на протеини, мазнини и микроелементи.

В крайбрежните райони на развиващите се страни рибата често е единственият достъпен и наличен източник на животински протеин. Едно сравнение в световен мащаб показва, че доста по-малко риба се консумира в по-бедните страни (около 10 кг на глава от населението годишно), докато консумацията от 22 кг годишно на глава от населението в Азия, Северна Америка и Европа е над средното за света от 20 кг годишно. Това сравнение отразява различните фактори, които обуславят консумацията на риба – наличност, цена, традиции в храненето и степен на развитие на дадената страна. Като цяло, колкото е по-нисък доходът, толкова е по-ниско потреблението на риба.

Световната здравна организация (СЗО) препоръчва редовна консумация на риба – една до две порции на седмица (WHO 2002). При средна големина на порцията от 150 г, препоръчителната годишна консумация става 11,7 кг на човек. В това изследване разглеждаме и някои препоръки за консумация на национално ниво. Те са в подобни рамки, като средното препоръчително количество е 10,6 кг годишно (вж. Таблица 6 в приложението).

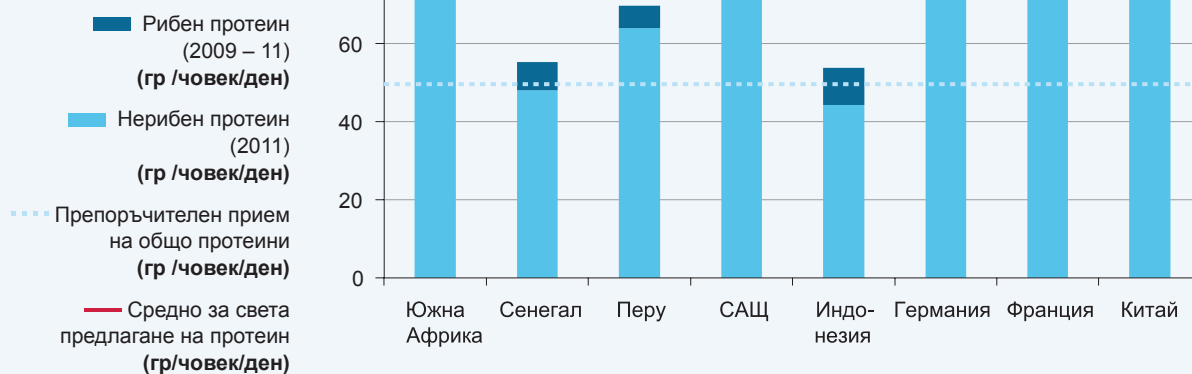
Тези общи препоръки обаче се отнасят само до Африка и Латинска Америка. Останалите региони по света консумират доста повече риба (Фигура Z1). В световен мащаб хората в момента ядат повече от 20 кг риба на човек годишно (FAO 2016). Среднотатистическият германец консумира около 14 кг риба годишно – повече от препоръчителния прием. Като цяло германците ядат прекалено много протеин. В зависимост от възрастовата група те консумират между 130 и 160% от препоръчаното количество (MRI 2008). Следователно ядем повече белтъчини и повече риба, отколкото наистина се нуждаем. Тъй като световното население нараства и гъстотата на населението в крайбрежните райони постоянно расте, въпросът е дали не задоволяваме нуждата си от риба за сметка на тези, които наистина се нуждаят от нея. Погледнато глобално, рибата се разпределя неравномерно и хората в Северното полукълбо ядат прекалено много риба.

Една голяма част от начина на хранене на бедните хора се състои от основните храни жито, ориз и други зърнени култури. Консумацията на риба играе важна роля в регулирането на липсата на равновесие между калории и протеини. Обикновено рибата е не само по-евтина от другия животински протеин, но и се е наложила в местните и/или традиционни рецепти. В страни като Сенегал или Индонезия рибата е до 40% от общата консумация на животински протеин.

В абсолютни стойности, консумацията на животински протеин в развиващите се страни е по-ниска от тази в развитите страни. Делът на животинския протеин от общия протеинов прием обаче расте много бързо. Това се дължи най-вече на икономическото развитие и на начина, по който развиващите се страни в Африка и Азия „наваксват“. Ако направим разлика между риба и месо в консумацията на животински протеин, можем да видим, че приносът на рибата към общото предлагане на животински протеин е отбелязал лек спад от 1990 г. насам, предимно в полза на месото.

В бедните страни, където яденето на риба е част от традициите в храненето, растящите доходи водят до консумация на повече месо и на по-качествени видове риба.

Фиг. Z1
Общ прием на протеин в 8-те
страни в изследването,
разделен на общ протеин
(без риба, светлосиньо)
и рибен протеин (тъмносиньо).
Източник: FAOSTAT

В резултат на това малките пелагични риби (тези, които живеят в открито море между повърхността и дъното) се заменят от по-големи дънни видове риба.

Между 1990 и 2012 г. потреблението на риба от див улов е останало почти постоянно, докато консумацията на риба от аквакултури се е увеличила петкратно. През 2015 г. половината от световното производство на риба за човешка консумация е дошло от аквакултури, сравнено със само 5% през 1962 г. и с 37% през 2002 г. (FAO 2015).

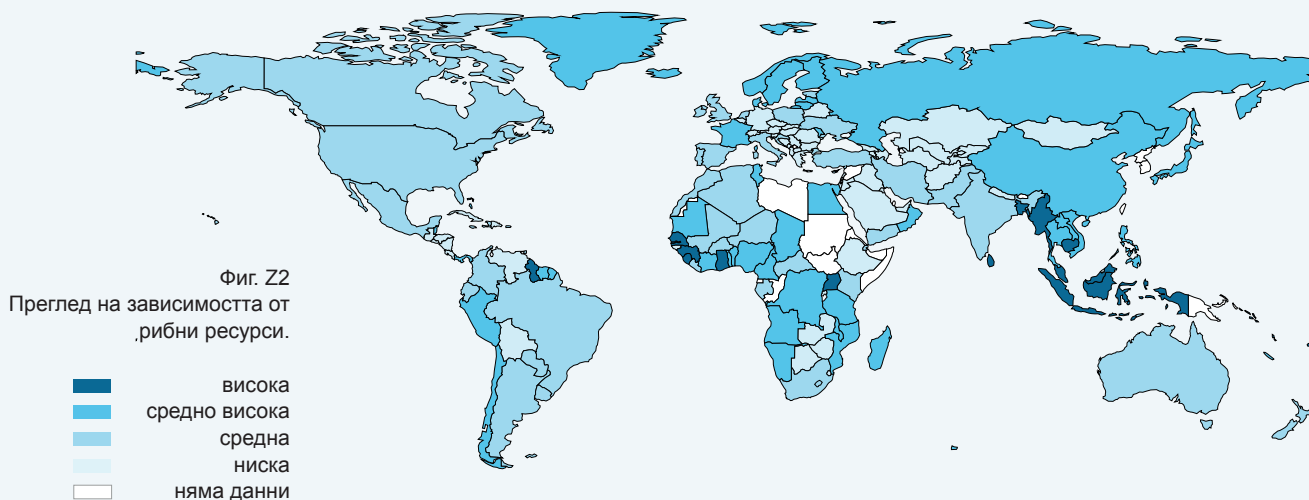
Глобално погледнато има достатъчно храна, за да нахрани всички хора по света. Ако приемем и настоящото предлагане на протеин за база, няма протеинов глад. Проблемите с разпределението на храната лежат в основата на проблемите със световния глад.

Средното световно предлагане на протеин е било 79 г на глава от населението дневно през 2011 година, докато средната нужда от протеин е била 49,6 г на глава от населението на ден. Последното число е пресметнато на базата на препоръчителния прием от 0,8 г на килограм телесно тегло и средното тегло на един човек през 2011 година (62 кг). Измерени спрямо препоръчителния дневен прием на СЗО, 79-те грама са приблизително 30% свръхпредлагане на протеин.

Фигура Z1 показва предлагането на протеин в страните, избрани за наблюдение в това изследване – Южна Африка и Сенегал, Перу и САЩ, Китай и Индонезия, Германия и Франция. Височината на всяка колонка отразява общото предлагане на протеин, разделено на тъмносини блокчета за рибен и светлосини блокчета за друг протеин.

Новият индекс на зависимост от рибни ресурси

Индексът ни на зависимост от рибни ресурси измерва нивото на зависимост от рибата като източник на доход и храна (особено протеин). Индексът е базиран на комбинация от фактори: а) Продоволствена сигурност (разпространение на недохранването като % от населението), б) Консумация на риба (делът на рибата в общата консумация на животински протеин в %), в) Количество на националния улов на глава от населението и г) Брутен вътрешен продукт (БВП) (в щатски долари; способността рибата да се замени с други богати на протеин храни). Вж. раздел 2.5 за повече детайли за индекса.

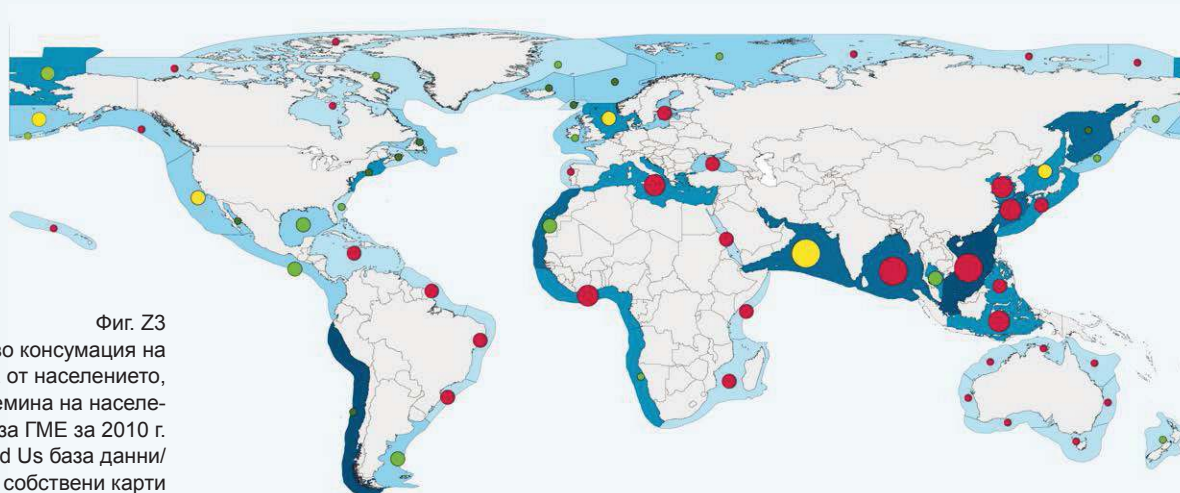

Във фиг. Z2 свързваме специфичната за страната ситуация с продоволствената (не) сигурност и общото здраве и глад със стойността на рибата и риболова в общата икономика и препитание, за да опишем зависимостта от риба на всяка страна поотделно. Индексът показва, че страните с голям дял на рибата в диетата си са особено зависими от риба. Много по-важно обаче е, че тези страни (в тъмносиньо) са точно същите, които имат голяма риболовна индустрия, но нито процъфтяват, нито имат особено висока продоволствена сигурност.

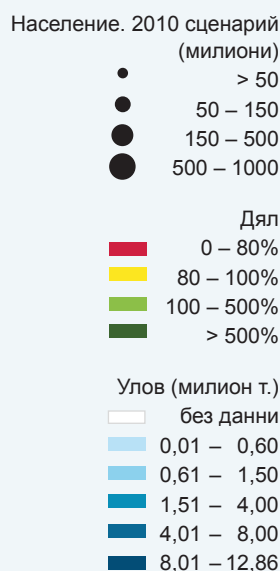
Според този показател Сенегал например изглежда особено зависим от риба. В същото време Сенегал е пример колко сложно и многопластово е това твърдение. Въз основа на изчисления на FAO, около един милион души в Сенегал зависят пряко или непряко от риболова. Рибата съставлява 44% от приема на животински протеин, но само 12% от общия протеин. Ако вземем препоръчителния световен прием от 11,7 кг риба на човек годишно като отправна точка, средната годишна консумация на глава от населението в Сенегал от 24 кг е „прекалено много“. Дневната наличност на протеин от 60 г на човек също надхвърля препоръчителното количество от 49 г. Следователно, от една страна, един умерен спад в приема на риба в Сенегал не би предизвикал дефицит на протеин. Въпреки това 10% от населението страда от недохранване, а в крайбрежните райони риболовът е основният източник на доходи (Thiao et al. 2012). Следователно дори и запасите от протеин да са достатъчни, един спад в риболова вероятно би довел до повишаване на бедността и глада в крайбрежните райони (Lam et al. 2012) и евентуална политическа нестабилност.

Търсене и предлагане на риба

Искахме да видим кои региони в света могат да посрещнат нуждите си чрез собствено производство сега и за в бъдеще и къде има нарастваща зависимост от внос за посрещане на търсенето. За да го направим, разделихме моретата и океаните на 64 големи морски екосистеми (ГМЕ). Тези 64 екосистеми доставят до 95% от световния годишен улов (Sherman et al. 2009) и поставят доста специфични предизвикателства пред регионалното управление, а в някои случаи и многонационалното управление. След това изчислихме дали уловът в тези райони през 2010 година е успял да покрие търсенето на риба на населението в страните около тях. За тази цел използвахме данни от проекта *Sea Around Us* на Университета във Ванкувър (базата данни *Sea Around Us*).

Фиг. Z3
Количество консумация на
риба на глава от населението,
улов и големина на население-
нието на база ГМЕ за 2010 г.
Sea Around Us база данни/
собствени карти

Фиг. Z3 показва големите морски екосистеми. Производителността на регионите варира значително: червено или жълто означава „не доставят достатъчно риба, за да задоволят местното търсене“; светлозелено и зелено означава „доставят достатъчно/повече от достатъчно риба, за да задоволят местното търсене“.

Големите морски екосистеми, които включват много съседни страни (като Средиземноморието, Карибско море и Балтийско море), изглежда са по-малко способни да покрият местното търсене, докато ГМЕ само с една или само с няколко граничещи страни се справят по-добре. В допълнение, високопроизводителните големи морски екосистеми в Северния Атлантически океан и Източния Тих океан са общо взето по-способни да посрещнат местното търсене. Това важи и за Европа, Източния и Западния бряг на САЩ и западния бряг на Латинска Америка. Точно обратното важи за ГМЕ около Африка (с изключение на Северозападна Африка) и покрай азиатските и австралийските брегове, където добивът на риба не е достатъчен в сравнение с търсенето.

Био-икономическият модел

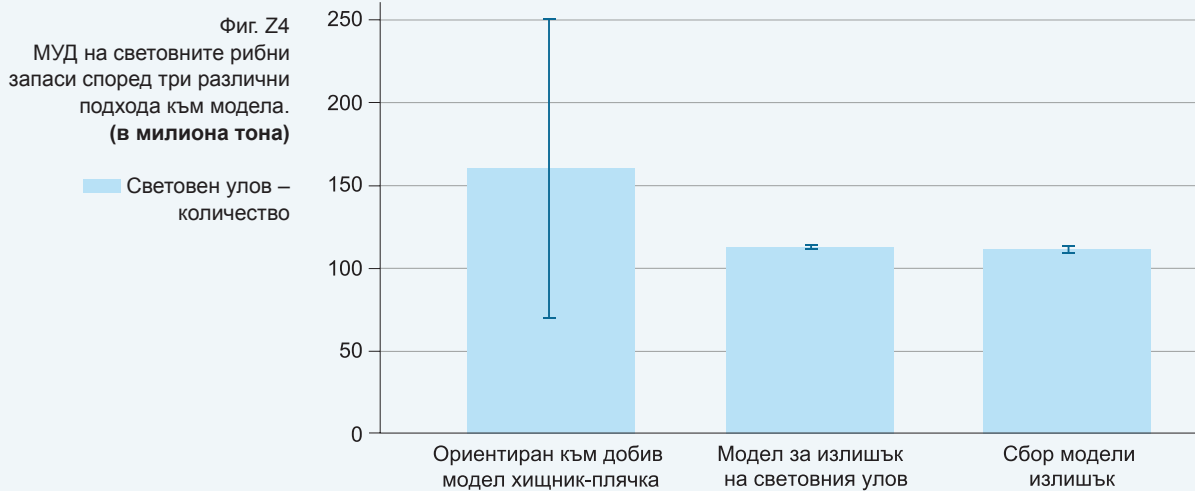
С поглед към 2050 година предвиждаме бъдещия световен улов на риба и възможните ефекти върху потреблението на риба. Тъй като уловът обикновено се влияе от риболовната дейност и продуктивността на запасите, трябва да приложим био-икономически модел, за да определим бъдещия улов. Този модел комбинира екологичен аспект, който описва продуктивността на рибните запаси, с икономическа част, която отразява икономическите стимули, насочени към риболова и разпределянето на улова на пазарите.

Моделът е разработен с цел да обясни как общото количество улов се изменя при различни сценарии на икономическо развитие и управление на риболова и как общият световен улов се разпределя по регионален улов и регионални количества на потребление.

Основахме рамката на моделите на различни настоящи системи за управление на риболова. Един нов елемент в този подход е, че включваме взаимодействията в морето. Рибите включват хищни видове и видове плячка, като и двата вида биват ловени. По-ранните изследвания чрез подходи на сравнително глобално проучване не вземаха под внимание биологичните взаимодействия и или слагаха всички видове в един модел (World Bank 2009), или изследваха запаси, които са независими едни от други (Quaas et al. 2016; Costello et al. 2016).

Резултати

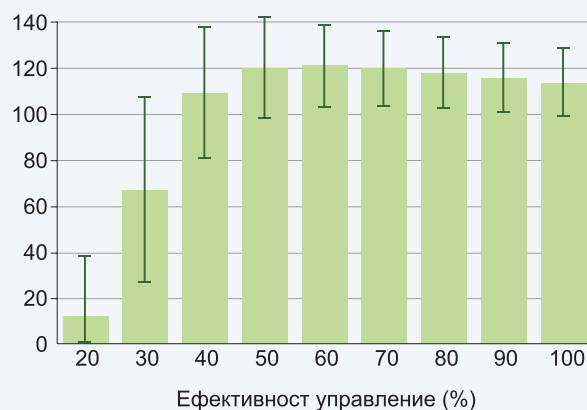
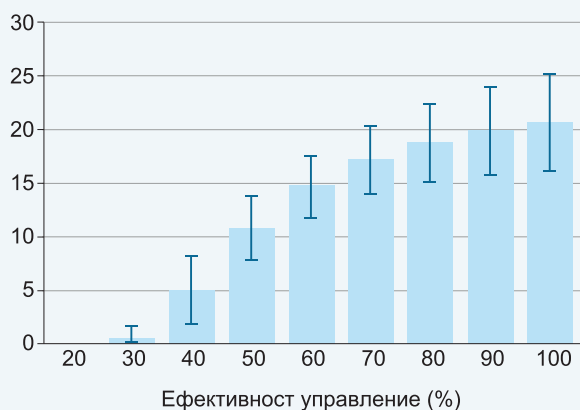
За нашата прогноза приемаме, че всички рибни запаси се управляват чрез подхода на максималния устойчив добив (МУД). Прогнозните резултати изчисляват МУД, което показва колко максимално световните рибни запаси могат теоретично да допринесат за снабдяването на световното население с протеин през 2050 г. Изчисленията за МУД на световните рибни запаси според три различни подхода към модела са представени долу.

Първата колонка показва количеството на световния улов за чисто ориентиран към добив модел хищник-плячка. Първият модел определя продуктивността на световните рибни запаси на базата на взаимодействията между риби хищници и риби плячка – само когато запасите на големи хищни риби са изчерпани, уловът на техните риби плячка може да се увеличи значително, което би увеличило общото количество улов. Следователно, целта на управлението на риболова на този модел е да се максимизира количеството улов. Само че МУД от 160 милиона тона през 2050 г. може по принцип да бъде постигнат само за сметка на морското биоразнообразие. Увеличеното количество улов е съпътствано от висока степен на несигурност в прогнозите (+/- 90 милиона тона). Това е типично следствие от дестабилизацията на равновесието хищник-плячка. Ако игнорираме всички други целеви стойности за здрави морета като предпоставка за здрави рибни запаси, като например запазени местообитания и минимално количество нежелан съпътстващ улов, възможно е да се увеличи количеството улов, но това няма да бъде нито желателно, нито устойчиво от екологична гледна точка.

От друга страна, втората и третата колонка показват един стабилен максимален улов в моделите за излишък на улова на Шефер. Според този модел степента на използване не може да бъде по-висока от естествения ръст на възобновяемите ресурси. Първо изчислим модела за излишък за всички морета и океани и приехме, че има един глобален запас (втората колонка). После направихме изчисления за 64-те отделни ГМЕ (третата колонка) и приехме, че има един запас за всяка от тях. Когато ги прибавихме, резултатът от третия модел съвпада с резултата от втория модел – и двата прогнозират около 112 милиона тона риба за 2050 г. Използваме модела за излишък, за да анализираме с колко големите морски екосистеми могат да допринесат за посрещането на глобалното и регионално търсене на рибен протеин.

Със задна дата изчислим, че общият световен улов на риба е бил 101 милиона тона през 2010 г. Това означава, че сегашните нива на улов не могат да се увеличат с повече от 10% в бъдеще. Следователно, морските ресурси изглежда вече са експлоатирани почти до краен предел.

Фиг. Z5
Глобален улов през 2050 г. според био-икономическия модел хищник-плячка. Моделът показва различни степени на ефективност на управлението и приема ръст на БВП според базовия сценарий SSP1 (вж. раздел 4 за подробности за модела).
(в милиона тона)

- Световен улов на хищни риби
- Световен улов на риби плячка

Също така анализирахме как различните степени на ефективност на управлението на риболова влияят на количествата улов. Анализът ни заключи, че ако ефективността на управлението на риболова достигне 100%, морското биоразнообразие ще бъде спасено, глобалното количество улов на хищни риби и риби плячка ще достигне съответно 21 милиона тона и 116 милиона тона, а общо 137 милиона тона риба биха могли да бъдат ловени устойчиво (Фиг. 23).

Ако управлението вземаше предвид всички потенциални ефекти на риболовните дейности върху бъдещите възможности за риболов, ще се постигне 100% ефективност. Оптималното управление от икономическа гледна точка също определя общия допустим улов за отделните запаси по такъв начин, че всъщност да регулира и ограничава риболовните дейности.

Стигаме до заключението, че само система на управление, фокусирана върху взаимодействията в екосистемата, може да посрещне различните нужди на една устойчива риболовна индустрия – да постигне големи количества улов, като същевременно повиши издръжливостта на екосистемата, като опазва морското биоразнообразие и местообитания.

В момента средната ефективност на управлението на риболова се оценява на 50 – 60% (Mora et al. 2009, Watson et al. 2009, Quaas et al. 2016). Следователно тук има значително място за развитие. Сегашните нива на улова могат да се запазят при тази степен на ефективност. От друга страна обаче, големите хищни риби ще трябва да бъдат ловени много, за да се намали натискът върху по-малките риби плячка, което ще позволи да бъдат ловени малко по-големи количества. Това всъщност е разпространената практика в момента. В сравнение с модела за възможно най-доброто управление, това ще доведе до загуба на стабилност в равновесието на екосистемата и ще измести бъдещата консумация на риба в посока към риби плячка.

Ако ефективността на управлението падне под настоящото ниво, това ще доведе до рязък спад в улова и на хищни риби, и на риби плячка. Това означава, че осигуряването на максимално възможна ефективност на управлението на риболова е от изключително значение за поддържане на количеството улов в условията на повишаващо се глобално търсене на риба.

В последната стъпка анализирахме как големите морски екосистеми могат да помогнат за покриването на световната нужда от протеин. За тази цел използваме изчисленията от третия модел (модел на излишък за 64 ГМЕ) и ги сравняваме с прогнозираното регионално потребление на риба. Използваме международни прогнози на бъдещото социално-икономическо развитие за тези изчисления, като например растеж на населението и икономически растеж (Пътища на социално-икономическо развитие, вж. бележка под линия 3).

В сценарий SSP1 – с най-малкото прогнозирано увеличение на населението, глобалното предлагане на риба през 2050 г. ще бъде в състояние да посрещне около 81% от нуждите на света, който ще бъде населен с почти 8,5 милиарда души. В сценарий SSP3 – с най-голям ръст на населението, само 75% от световните нужди от риба ще могат да се посрещнат с див улов през 2050 г.

Като цяло се предполага, че огромният ръст на аквакултурите през последните 30 години е бил необходим за посрещането на растящото световно търсене на риба. В цифри, половината от рибата в света в момента идва от производство от аквакултури. Ако резултатите от нашите прогнози са точни и количествата улов през 2050 г. могат да посрещнат около 80% от световното търсене, нуждата от допълнителен ръст на аквакултурите ще намалее, ако рибата се разпределя по-равномерно по света.

А проблемите с разпределението продължават да растат – потреблението на риба в регионите по Източноазиатския бряг може да спадне значително до 2050 г. Рибата се търгува на световния пазар и цените зависят от глобалното търсене. Ако цените на рибата се повишат на базата на това търсене, рибата ще стане стока, която голяма част от населението покрай големите морски екосистеми по Източноазиатския бряг няма да може да си позволи. Тези хора ще трябва да преминат към алтернативни източници на протеин, които могат да си позволят, а рибата ще бъде изнасяна на по-висока цена.

Основни изводи от изследването и коментари на WWF

1 Според прогнозите в това изследване от една страна през 2050 г. ще можем да ловим около 112 милиона тона риба по света, ако сегашното умерено ниво на ефективност на управлението на риболова се запази. Но от друга страна, това рискува да застраши запасите на хищните риби, които ще бъдат ловени прекомерно. Това може да доведе до опасна дестабилизация на екосистемата. Морските ресурси изглежда вече са експлоатирани почти до краен предел (2010 г: общ улов 101 милиона тона), което не оставя много място за увеличаване на количеството улов в бъдеще.

Има само един начин да увеличим количествата световен улов, който е едновременно уместен и устойчив и така посреща растящото търсене: управлението на риболова трябва да се подобри значително в световен мащаб и всякакви решения от тук нататък трябва да наблягат много повече на взаимоотношенията в екосистемата, отколкото досега. Взаимоотношенията между хищните риби и рибите плячка е един такъв пример. Такъв вид диференцирана, икономически оптимизирана и изцяло приложена система на управление може да осигури устойчив улов от около 137 милиона тона по света през 2050 г.

В сценарий SSP1 – с най-малкото прогнозирано увеличение на населението, глобалното предлагане на риба през 2050 г. ще бъде в състояние да посрещне около 81% от нуждите на света, който ще бъде населен с почти 8,5 милиарда души. В сценарий SSP3 – с най-голям ръст на населението, само 75% от световните нужди от риба ще могат да се посрещнат с див улов през 2050 г.

По-добро управление

Риболовът оказва значителен натиск върху рибните запаси и местообитанията във всички райони на световния океан. WWF се ангажира с екосистемен подход при управлението на риболова, който да се грижи както за бъдещето на морската флора и фауна, така и за световното население. Част от тази стратегия е не само да запазим жизненоважните запаси от големи хищни риби, но и да пазим местообитанията и застрашените видове. Ограниченията в общия допустим улов са наложени, за да регулират риболовната индустрия. От сегашна гледна точка, този модел на управление ще бъде едно голямо подобрение в качеството и спешно се нуждаем от него, за да превърнем риболова в устойчива дейност. В крайна сметка това ще доведе до по-големи количества риба, която после може да бъде разпределена по-справедливо.

Незаконният риболов, който е 30% от световния улов, е доказателство за едно особено вредно последствие от лошото управление. Той отразява нарасналата конкуренция и растящото търсене, придружени от слаб контрол. Европейският съюз има специална отговорност да разреши този проблем. На първо място, страните членки трябва да бъдат последователни в прилагането на съществуващите наредби за борба с нелегалния внос на риба. Второ, те трябва да направят така, че всяка риболовна дейност, която извършват във води извън ЕС, да е справедлива и устойчива. Освен това, споразуменията на ЕС с трети страни трябва да се фокусират върху поставянето на регионалния риболов на първо място и преди всичко да гарантират снабдяването на местното население с местна риба.

- 2** Ако качеството на управление на риболова остане най-малкото на сегашното си умерено ниво, ще имаме достатъчно риба от див улов през 2050 г. (112 милиона тона), за да снабдим, теоретично, всеки гражданин на света с 12 кг риба (на човек годишно). Това горе-долу съвпада със средното количество, което СЗО и голям брой страни препоръчват в момента.

Повече „рибно равноправие“

WWF счита, че твърдението, че има достатъчно риба за всички, трябва да бъде разгледано по-подробно. Първо, запазването на статуквото просто не е вариант пред световния риболов, тъй като приемливите граници вече са достигнати при 58% от запасите и преминати при 31%, като последните се считат за подложени на свръхулов. Освен това в момента не съществува система за справедливо разпределение на рибата, която да е насочена към реалните нужди на потребителите. На второ място, препоръчителният прием на риба на СЗО се фокусира повече върху ценните микроелементи, отколкото върху протеина. В много страни настоящото търсене на риба е доста над средното ниво, препоръчано от СЗО, защото тези райони всъщност разчитат основно на риба, за да се снабдят с протеин и имат много малко налични алтернативи. В Сенегал например хората консумират 24 кг риба на глава от населението годишно и рибата доставя почти половината от животинския протеин, който ядат. В Германия и Франция консумацията на глава от населението от респективно 14 кг и 32 кг също превишава препоръчаното от СЗО количество от 11,7 кг. Само че в тези страни рибата доставя само 7% от животинския протеин, който хората консумират. Дори и ако хората в Северна Европа се лишат напълно от консумацията на риба, те няма да страдат от недостиг на протеин. Ситуацията е много по-различна в по-бедни региони с високи нива на потребление на риба.

- 3** Можем да предположим, че развитите страни ще се възползват от опцията да внасят риба на по-високи цени, ако усетят недостиг в предлагането на риба през 2050 г. Развиващите се страни с изобилие от рибни запаси тогава по-скоро ще изнасят своята риба, отколкото да я оставят за местна консумация. Така богатите страни все още ще могат да си позволят „своя“ риба в бъдеще, докато по-бедните страни – не. За бедните страни по крайбрежията вероятността бедността и гладът да се разпространят се увеличава.

През 2050 г. големите морски екосистеми в Африка и Латинска Америка (с изключение на северозападна Африка и Перу), както и тези по крайбрежието на Азия, няма да бъдат в състояние да посрещат местното търсене на риба от див улов. Страните, прилежащи към големи морски екосистеми в източна Азия, Западна Африка и западна Южна Америка, може да изнасят своята риба заради високите цени на рибата и ниските цени на храните заместители. От друга страна, развитите страни с голяма покупателна способност като Австралия и САЩ вероятно ще увеличат вноса си на риба. Германия, Франция или Южна Африка например може да внасят риба от други морски райони, за да компенсират големия недостиг, който понякога може да изпитват в своето собствено предлагане.

Мога да изям и твоята риба

В момента Европа внася около една четвърт от световния улов и е най-големият пазар на риба и рибни продукти в света. Повече от половината риба, която се внася в ЕС, идва от развиващите се страни. Статистиката показва, че потребителите в Европа изяждат всичката уловена риба от европейски води до средата на годината. През останалото време от годината Европа яде вносна риба, която започва да липсва другаде като източник на храна и/или като основен отрасъл на местната икономика. Повишеното търсене на вносна риба почти сигурно ще намалее, ако рибните запаси във водите на ЕС се върнат на стабилни нива.

Трябва да допуснем, че потреблението на риба в Северното полукълбо ще оказва в бъдеще още по-силно влияние върху начина на живот и препитанието на хората, които зависят от рибата по един или друг начин. Освен това нашият анализ на потока на разпределение на рибата ясно показва, че всякакъв допълнителен улов няма да се използва за посрещане на растящото търсене в страните, зависими от риба. Само че нарастващият недостиг на ресурси и неравномерното разпределение на улова не трябва да се понася от най-бедните страни. Това може да предизвика конфликти и да засили нестабилността, особено ако риболовната индустрия не се регулира по-добре.

Основни изводи от изследването и коментари на WWF

Нашият доклад „На риболов за протеини – как морският риболов ще се отрази на глобалната продоволствена сигурност до 2050“ идентифицира основните фактори, спомагащи за едно устойчиво предлагане на риба. Той също така изтъква, че риболовната индустрия и управлението и се нуждаят от последователни промени, за да не продължават световните проблеми с глада и бедността да ни преследват десетилетия напред. Това би било в разрез с ангажиментите в плана за действие на ООН за бъдещето – преодоляване на глада и бедността до 2030 г. са две от 17-те глобални Цели за устойчиво развитие. За да постигнем тези цели, управлението на риболова трябва да се подобри значително навсякъде, наред с редица други неща. Освен от лошо управление рибните запаси страдат и от промените в климата, както и от замърсяването и унищожаването на местообитанията. Инвестиции в подобряване на управлението на риболова, в устойчиви аквакултури, в опазване на жизненоважни морски местообитания и в лоялни търговски политики и практики ще възстановят продуктивността на моретата ни и ще дадат резултат за милиарди хора в развиващите се страни. Резултатите ни ясно показват, че растящото население на света не трябва да служи за извинение за още по-неразумна експлоатация на моретата. Всъщност решението на тези проблеми може да се състои във въвеждането и прилагането на устойчиво управление на риболова, базирано на екосистемата. Освен това трябва да се гарантират справедливи права на достъп и цени. Увеличеното предлагане на устойчиво произведена и лоялно търгувана риба не е само начин да успокоим съвестта на европейските потребители. То трябва също така да води до измерими съществени ползи и за рибарите и рибовъдите в развиващите се страни.

Отговорността за това е наша – не само на политиците, но и на потребителите.

100%
РЕЦИКЛИРАНО

Защо сме тук

За да спрем унищожаването на околната среда и да изградим бъдеще, в което хората живеят в хармония с природата.

www.wwf.bg

WWF Deutschland

Reinhardtstr. 18
D-10117 Berlin | Germany

Tel.: +49 (0)30 311 777 0
Fax: +49 (0)30 311 777 199